

“GELIJKWAARDIGHEID EN GOESTING ALS FUNDAMENTEN”

Deze visietekst kadert binnen doelstelling 5.2 uit onze beleidsnota: “De VDS werkt aan visie rond een respectvolle en open begeleidershouding en draagt deze uit naar de speelpleinwerkingen”. Het is één van de tools om VDS-medewerkers en speelpleinploegen te ondersteunen. Deze visietekst richt zich in de eerste plaats naar enthousiastelingen in een stuurgroep en speelpleinverantwoordelijken maar inspireert graag iedereen.

Inleiding

De visietekst over animatoren¹ geeft een definitie van een animator² en omschrijft zijn kerntaak:

het creëren van speelmogelijkheden voor kinderen in een team van andere animatoren.

De tekst beschrijft daarnaast alle andere taken die een animator doet en bakent ook af wat een animator niet doet. Deze visietekst sluit daar bij aan en gaat dieper in op hoe een animator op het speelplein zich gedraagt (**basishouding**) en welke **begeleidersrollen** hij aanneemt op het speelplein.

In deze visietekst spreken we over een animator los van het gegeven of hij een animatorattest heeft. Met andere woorden, deze tekst is van toepassing op **iedereen die taken opneemt** op het speelplein.

Deze visietekst gaat over de begeleidershouding van animatoren ten aanzien van **alle actoren** op het speelplein: kinderen, mede-animatoren, hoofdanimatoren, verantwoordelijken en externen.

Om de tekst goed te kunnen verstaan, nemen we deze definities aan:

- **Basishouding:** vanuit welke waarden een animator vertrekt.
- **Begeleidersrollen:** stijl die je zelf aanneemt in omgang met anderen (dame, zot, heer).
- **Begeleidershouding:** basishouding + begeleidersrollen.
- **Takenpakket:** het geheel van taken die een animator doet.
- **Competenties:** wat een animator kan, gelinkt aan het attest van de Vlaamse overheid.
- **Kennis:** wat een animator weet.

Laat jongeren groeien

Speelpleinwerk is een zeer geschikte jeugdwerkmethodiek om jongeren kansen te geven. We zien elke vakantie opnieuw duizenden jongeren starten en eerste ervaringen opdoen op het

¹ Visietekst “Animatoren op het speelplein”, VDS, 2015.

² Het woord animator is mannelijk maar in deze visietekst kan dit op m/v/x slaan. ³ Infofiche “Minimumleeftijd animatoren”, VDS, 2016.

speelplein. Heel wat van die jongeren ontdekken er op 15 jaar³ hun interesse en talent in het spelen met kinderen. Voor velen van hen wordt speelpleinwerk een passie en hobby.

Of het nu gaat over basishouding, begeleidersrollen of competenties, het zijn voor de VDS geen elementen die jongeren moeten hebben vooraleer ze mogen starten of waarvoor ze een bewijs³ moeten kunnen voorleggen. Jongeren moeten er kunnen in **groeien**. Volgens ons moet **elke jongere de kans krijgen om te starten op het speelplein**.

*“Jongeren hebben het recht om domme dingen te doen”
- P. De Keyser.*

Jongeren zijn geen professionals maar kunnen wel professioneel handelen. Speelpleinwerk haalt haar **professioneel karakter**⁴ daarnaast ook uit haar speel(plein)visie, haar organisatorische onderbouw⁵ en de ondersteuning van die jongeren.

Ondersteuning vanuit mede-animatoren, hoofdanimatoren en ploegbazen⁶ is dus essentieel. Via feedback, coaching en evaluaties stimuleer je de zelfontwikkeling van de jongeren. De VDS vindt dat speelpleinen jongeren moeten **stimuleren**⁷ op cursus te gaan en doet dit zelf ook. Het is geen goed idee om jongeren te verplichten een cursus te volgen vooraleer ze mogen starten op de werking.

Bied je als speelplein de correcte en voldoende ondersteuning maar merk je dat de basishouding, begeleidersrollen of competenties niet (voldoende) aanwezig zijn? Ga dan in dialoog met de jongere. Maak een onderscheid tussen de capaciteiten van de jongere en zijn persoonlijkheid. Oordeel niet over de jongere zelf maar ga op zoek naar een oplossing waar beiden zich kunnen in vinden.⁷ Verwijs door naar andere engagementen waar zijn talenten verder tot ontwikkeling kunnen komen.

Begeleidershouding = basishouding + begeleidersrollen

1. Basishouding

Onder basishouding verstaan we de **waarden** van waaruit animatoren vertrekken in de omgang met anderen. Deze waarden zijn het fundament van waaruit alle begeleidersrollen vertrekken. Welke begeleidersrol je ook aanneemt, je basishouding moet dezelfde zijn.

We onderscheiden twee waarden: **gelijkwaardigheid** en **goesting**.

³ Verwijzing naar “bewijs van goed gedrag en zeden”. Zie onze infofiche over “grensoverschrijdend gedrag”, VDS, 2017.

⁴ Visietekst “Over de plaats van speelpleinwerk na de gemeenteraadsverkiezingen 2018”, VDS, 2017.

⁵ Speelpleinbasisschema, VDS, 2013.

⁶ Visietekst “De rol van ploegbazen”, VDS, 2009.

⁷ Zie infofiche “Animatoren stimuleren om op cursus te gaan”, VDS, 2018. ⁷

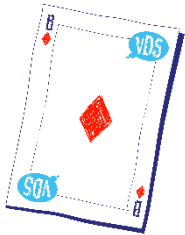
Zie infofiche “Niet functioneren van animatoren”, VDS, 2016.

GELIJKWAARDIGHEID

Deze waarde omvat een externe en een interne component.

EXTERN

Ten aanzien van anderen betekent dit dat je iedereen met *respect* behandelt. Ook al heb je soms een andere positie (bv: animator tav kind of ervaren animator tav nieuwe animator), iedereen is *gelijk* en evenwaardig. Je hebt een *actieve open houding* voor anderen en voor verschillen. Je wil hem en de verschillen leren kennen. Je gaat *niet oordelen* omdat je een andere leefwereld, visie, geloof, normen waarden of referentiekader hebt. Ook in *conflicten* staat respect voor het individu voorop (er zijn geen stoute kinderen, er is enkel stout gedrag). Je probeert actief op zoek te gaan naar oorzaken van conflicten om zo gedrag te begrijpen en verklaren. Op deze manier kan je conflicten vermijden.⁸ Je bent een *teamplayer* en wil met iedereen samenwerken.

Het betekent ook dat je *betrouwbaar* bent en niets zal doorvertellen wat de ander kan kwetsen. Je respecteert de *privacy* van de ander.

INTERN

Het betekent dat jij evenveel waard bent als de ander en dat jij ook *jezelf* mag zijn. Je bent *eerlijk*, *echt* en *authentiek* ten aanzien van anderen. Je kiest zelf wat je vertelt over jezelf maar hetgeen je vertelt, is de waarheid. Je staat open voor *feedback* en stelt bij conflicten je eigen gedrag in vraag. Je benoemt waar jij voor staat en zoekt een oplossing waar je je beiden goed in voelt.

GOESTING

Deze waarde omvat het enthousiasme en de **motivatie** van een animator om op het speelplein te staan. Hij heeft er zin in. Hij wil de missie en visie van het speelplein onderschrijven, hij heeft zin om engagement op te pakken en hij wil groeien in zijn begeleidershouding en competenties.

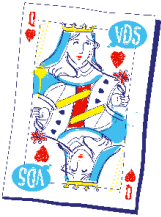
Sommige animatoren hebben een duwtje nodig om te starten. Door ouders, vrienden of elkeen die er in gelooft. Hij moet kunnen ontdekken of jouw speelplein of speelpleinwerk op zich iets voor hem is. Deze waarde is weliswaar onmisbaar om het voor alle partijen tot een succesverhaal te brengen.

2. Begeleidersrollen

Onder begeleidersrollen verstaan we de **stijl** die je jezelf aanneemt in omgang met anderen.

We onderscheiden drie begeleidersrollen: **dame**, **zot** en **heer**.

⁸ Zie de theorie van “geweldloos verzet”.

- **Dame:** dikke maatjes met kinderen.
Het is heel fijn om een hechte band te hebben met kinderen. Een animator kan goed luisteren naar kinderen en geeft hen graag aandacht. De dame vindt het leuk om kinderen persoonlijk te leren kennen. Zo kan hij hen beter begrijpen. Een dame speelt geen rolletje maar blijft gewoon zichzelf. Hij laat de kinderen op de eerste plaats komen en houdt rekening met hun leeftijd.

- **Zot:** spelen, spelen, spelen.
Spelen is het belangrijkste dat een animator doet. Want kinderen zijn er gek op. De zot kan kilo's maffe activiteiten verzinnen en voorstellen. En ook uitgelaten meespelen en nieuwe impulsen lanceren. Een zot durft zichzelf belachelijk maken en brengt schwing in de activiteiten. Z'n enthousiasme werkt aanstekelijk en doet de vonk overslaan!

- **Heer:** streng maar rechtvaardig.
Regels zijn niet vies. De heer zorgt voor duidelijkheid door regels consequent vol te houden en blijft stevig in z'n schoenen staan. Kinderen kunnen de heer vertrouwen en het speelplein kan op hem rekenen. Kinderen blijven kinderen. De heer moet zichzelf ook kunnen relativeren.

Deze drie rollen zal elke animator op een bepaald moment of in een bepaalde situatie oppakken. **Elke animator is een dame, zot en heer.** Ook al heeft hij een voorkeur of leunt zijn karakter meer aan bij een bepaalde stijl. Op het speelplein zal hij op verschillende momenten en in verschillende situaties deze stijlen aannemen tegenover kinderen, medeanimatoren, ouders... Die flexibiliteit om te **wisselen en combineren** van stijl is opnieuw iets waar animatoren moeten kunnen in groeien.

Bovendien zorgt het in een team van animatoren voor **complementariteit**. In de ene situatie is een animator de dame en zorgt die voor een kind terwijl de mede-animator een glimlach op het gezicht van het kind laat verschijnen door de stijl van de zot aan te nemen. Op een ander moment zal het verantwoordelijkheidsgevoel van een nieuwe animator als heer risico's analyseren terwijl de mede-animator in de rol als zot, avontuurlijke aspecten toevoegt aan een spel. Het kan bij de **verdeling** van de animatorenploeg een rol spelen om tot een **evenwichtig team** te komen.

3. Takenpakket

De basishouding en begeleidersrollen gebruiken animatoren in eerste instantie in het uitvoeren van hun taken. Op het speelplein kan een animator een waaier aan taken opnemen. Jongeren worden idealiter zoveel mogelijk ingezet vanuit ‘goesting’ en hun eigen talenten. Zowel in de vakantie als tijdens het jaar.

“Bij een basishouding gaat het om de bereidheid om taken uit te voeren” - S. Knaeps.

Het zoeken naar de meerwaarde en de **talenten**⁹ van elke animator werkt. Zowel voor het speelplein als voor de jongeren zelf. Stel je de vraag: moet elke animator echt hetzelfde basispakket uitvoeren? Of gaan we aan de slag met goesting en talenten om voor iedereen een engagement op maat samen te stellen?

Het attest animator

De Vlaamse overheid schuift **zeven competenties** naar voor. Deze komen aan bod op een cursus (in vormingen en in gesprekken), tijdens de stage en op het evaluatiemoment.¹⁰ Een animator moet deze 7 competenties “kunnen” vooraleer hij een **attest** animator kan ontvangen.

Het gaat om:

1. Kinderen en jongeren begeleiden
2. Activiteiten organiseren
3. Over zichzelf reflecteren als animator
4. De veiligheid van kinderen en jongeren waarborgen
5. Respectvol handelen
6. Samenwerken
7. Enthousiasmeren

Er zijn logischerwijs duidelijke linken tussen alle zeven competenties en bovenstaande basishouding en begeleidersrollen. De VDS ziet een duidelijke wisselwerking bij de **ondersteuning van de animatoren**.

Animatoren *zonder attest*: jongeren worden gecoacht in hun basishouding, begeleidersstijlen, competenties en taken. De competenties van de overheid kunnen hier als kapstok dienen.

Animatoren die *stage* doen: jongeren worden gecoacht in hun competenties. De basishouding, begeleidersstijlen en taken zijn handvaten om de competenties te ontwikkelen.

Animatoren *met attest*: jongeren worden gecoacht in hun basishouding, begeleidersstijlen, competenties en taken. De competenties van de overheid kunnen hier als kapstok dienen om zich verder te specialiseren.

⁹ Zie de bijlage “talenten ontdekken” uit DNA 29 “Co-animatoren”, VDS, 2017.

¹⁰ Zie www.mijnkadervorming.be.

Ook **ervaren animatoren** hebben nood aan coaching en kunnen via nieuwe uitdagingen¹¹ verder groeien in hun basishouding, begeleidersrollen en taken.

De VDS vindt dat animatoren die niet geslaagd zijn voor hun stage animator, toch een plaats kunnen hebben op het speelplein. In overleg kan een **aangepast takenpakket** opgesteld worden waarbij de animator ingezet wordt op zijn talenten.

Zonder animatoren, geen speelpleinwerking.

Anno 2018 ligt er heel wat druk op animatoren. Druk ifv veiligheid, zorg, kwaliteit, welzijn of opvang. De kerntaak van een animator blijft het creëren van speelkansen. Ga dus de discussie aan met ouders, overheid en partners om het jeugdwerkgehalte van speelpleinwerk voorop te stellen en zet ook in op andere elementen die speelkansen creëren zoals **materiaal en een speelse omgeving**.

Het speelplein is voor jongeren een tijd waarin ze **vakantie** beleven, net zoals voor kinderen. Voor hun inzet en engagement, verdienen ze **erkenning en waardering**.¹²

*“We moeten rennen, springen, vliegen, duiken,
vallen, opstaan
en weer doorgaan.” - H. Van Veen*

¹¹ Carrièreplanningstool, VDS, 2013.

¹² www.speelplein.net/dagvandeAnimator.